

Ад рэдактара

Што мы ведаем пра мая? А пра іх папярэднікаў, што стварылі свой незалежны ад блізкаўсходняга земляробчы агмень? (Кажучы “мы”, я маю на ўвазе шырокае кола гісторыкаў). Кожны можа ўспомніць колькі сказаў, але няўжо далёкія індэйцы выклікаюць ў нашых галовах столькі ж асацыяцый, колькі, да прыкладу, крыжаносцы? Гэта індэйцы, а ёсць яшчэ старажытныя і разнастайныя афрыканскія цывілізацыі. Пагадзіся, шаноўны чытач, на Еўропу сярэднявечную і антычную мы звяртаем нашмат больш увагі, чым далёкім ад нас рэгіёнам. Канешне, ёсць яшчэ Старажытны Усход, але ў традыцыйнай еўрапейскай гістарыяграфічнай канцэпцыі ён разглядаецца як папярэднік антычнасці (прычым толькі яе: ужо Сярэднявечны Усход, прамы нашчадак Старажытнага, рэзка адыходзіць у цень), а мы ж называем гісторыю, што вывучаем, “сусветная”. Рыцары, пра якіх мы яшчэ з дзяцінства читалі раманы Дзюма і Скотта і іншых бліжэй нам, чым кітайскія чыноўнікі, а імператар Аўгуст больш на слуху, чым усе сёгуны Асікага разам узятых. Пакапаўшыся ў літаратуры і паглядзеўшы некаторыя крыніцы (мова не ідзе пра навуковыя тэмы кожнага з нас) мы разумеем, што рыцары не былі такімі ўжо і высакароднымі, што учынкі Аўгуста былі дастаткова супярэчлівыя, але ўвага да выбраных вякоў і рэгіёнаў ад гэтага не змяняецца.

А, уласна, ці дрэнна гэта? Еўрапейскую культуру, у канчатковым выніку заснаваную на антычнасці мы успрымаем з ранняга дзяцінства. Непалец, да прыкладу, выгадаваны на зусім іншых прыкладах, іншых слупах культуры. Выхадцу з Пецярбурга ў шмат раз складаней зразумець матывы ўчынкаў кітайскіх прыдворных, чым қарэннаму жыхару Пекіна. Да таго ж, нельга асягнуць неабсяжнае. Паганель памятаў усе выспы і перавалы на Зямлі і менавіта гэтым выклікаў здзіўленне; у сярэднестатыстычную галаву не ўвойдуць больш меней падрабязныя звесткі аб усіх цывілізацыях на нашай планеце. Так што ці наўрад варта змяняць свой светапогляд (тым больш, падобныя ўяўленні так проста не змяняюцца), пэўна, варта выразна разумець: што разумеецца пад словамі “сусветная” гісторыя, а магчыма і паступова ўжываць больш дакладныя паняцці...

